

SELETUSKIRI

Keskkonnaministri määruse „Toetuse andmise tingimused meetmes „Ettevõtete ressursitõhusus„ tegevuse „Investeeringud parimasse võimalikku ressursitõhusasse tehnikasse; ressursijuhtimissüsteemide ja toetavate IT-rakenduste toetamine“ jaoks väikeprojektidele avatud taotlemise korral“ muutmise eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määruse eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) täpsustatakse toetuse andmise tingimusi meetmes „Ettevõtete ressursitõhusus“ tegevuse „Investeeringud parimasse võimalikku ressursitõhusasse tehnikasse; ressursijuhtimissüsteemide ja toetavate IT-rakenduste toetamine“ korral. Eelnõu ja selle seletuskirja koostasid Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse osakonna nõunik Mihkel Krusberg (e-post: mihkel.krusberg@envir.ee, telefon: 626 0752), keskkonnakorralduse osakonna peaspetsialist Marika Lillemets (e-post: marika.lillemets@envir.ee, telefon: 626 2867) ning eelarve- ja strateegiaosakonna peaspetsialist Eerika Purgel (e-post: eerika.purgel@envir.ee, tel: 626 0709). Juriidilise ekspertiisi tegi õigusosakonna jurist Rene Lauk (e-post: rene.lauk@envir.ee, telefon: 626 2948). Riigiabi reeglite kohase vastavusanalüüsi ja ekspertiisi tegi eelarve- ja strateegiaosakonna peaspetsialist Hannes Aarma (e-post: hannes.aarma@envir.ee, telefon: 626 0732).

2. Eelnõu sisu

Eelnõu koosneb 13-st punktist. Lisaks täpsustatakse kahe sätte selgitust.

1) paragrahv 3 lõiget 1 korrigeeritakse.

Lõikes parandatakse ilmselge kirjaviga.

2) paragrahv 6 lõige 2 punkti 2 korrigeeritakse.

Lõikes parandatakse ilmselge kirjaviga.

3) Paragrahv 7 lõiget 4 muudetakse.

Muudatus on vajalik andmaks rakendusüksusele õiguse projekti põhiselt otsustada kui palju võib abikõlblikkuse perioodi pikendada, kuna iga projekt on erinev ja ka põhjused on erinevad, miks projektid vajavad rohkem aega ning kuue kuu piirang ei ole mõistlik. Abikõlblikkuse perioodi pikendamiseks peab taotleja tooma mõjuva põhjuse igal juhul. Kõige hilisem kuupäev abikõlblikkuse perioodi lõppemiseks on 1. oktoober 2023. RÜ-le on antud küll võimalus projektipõhiselt otsustada, aga samas peab RÜ jälgima, et ei tekiks ohtu, et projektid jäävad ellu viimata ja raha kasutamata. Seega antud muudatus ei tähenda, et projekte saab lõpmatult pikendada. RÜ lähtub ka ilma piiranguta praegusest väljakujunenud praktikast projektide pikkuse osas.

4) paragrahvi 7 täiendatakse lõikega 5.

Muudatusega täpsustatakse, et riigiabi taotlemise puhul ei või kavandatavat tegevust alustada ja sellega seotud siduvaid kohustusi võtta varem kui taotluse esitamise päevale järgneval päeval. See on vajalik selleks, et toetusel oleks ergutav mõju. Täpsustame, et ergutava mõju nõue on kavandatava tegevuse elluviimiseks vajalike hangete korral täidetud ka siis, kui hange on välja kuulutatud ja läbi viidud, kuid ühtki pakkujat ei ole edukaks tunnistatud ja hankelepingut sõlmitud. Teiste sõnadega, abil on ergutav mõju, kui riigihanke korraldamisega tööde/tegevuse teostamiseks ei kaasne taotlejale kohustust sõlmida hilisem leping parima

pakkujaga. Selleks peab ka hanke alusdokumendis olema esitatud teave, et hankija võib jätta lepingu sõlmimata rahaliste vahendite puudumise tõttu (s.o juhul, kui taotletavat toetust ei saada).

5) paragrahv 11 lõike 2 punkti 2 muudetakse.

Muudatus on vajalik täpsustamiseks maksimaalset toetuse summat, mida ettevõtte müügitulu alusel küsida on võimalik. Müügitulu arvutamisel võetakse arvesse kõik käesoleva määruse paragrahv 11 lõike 1 punktis 1 nimetatud EMTAK jagu B või C tegevuste all olev müügitulu sõltumata, kas see on ettevõtte põhi- või kõrvaltegevus. Müügitulu summa arvestust ei piirata ainult konkreetses projektis toetatava tegevusalaga. Nende tegevuste viimase majandusaasta müügitulu peab olema vähemalt sama suur kui taotletav toetus.

6) paragrahv 11 lõiget 3 muudetakse.

Muudatus on vajalik täpsustamiseks projekti omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkust. Praktikas on kujunenud probleemiks olukord, et juhul kui see tagatakse laenuga, võtab taotlejal aega tagatud laenu saamiseks finantsasutuselt ning selle võrra pikeneb ka menetlemise aeg. Kuna meetme eelarvelisi vahendeid on nüüdseks piiratud koguses, on oluline et toetust saaksid taotlejad, kes on majanduslikult ka suutelised seda ellu viima ning projekti enda menetlus ei veniks liialt pikaks. Kui finantshindamise tulemusena selgub, et taotleja on võimeline laenu saama, siis on rakendusüksusel võimalus antud nõuet leevendada.

7) paragrahv 12 lõiget 2 täiendatakse punktiga 8.

Täiendus on vajalik seoses omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkuse tagamisega vastavalt täiendatud paragrahv 11 lõikele 3. Kulude tasumise suutlikkuse tõendamine tähendab muuhulgas seda, et kui omafinantseering tagatakse laenu abil finantsasutusest, peab vastava laenu saamise tõendamiseks esitama koos taotlusega laenuandja krediitkomitee laenuotsuse. Kui finantshindamise tulemusena selgub, et taotleja on võimeline laenu saama, siis on rakendusüksusel võimalus antud nõuet leevendada.

8) paragrahv 15 lõiget 3 muudetakse.

Muudetakse taotluse rakendusüksuse poolt kontrollimise tähtaega 30 tööpäevani ja seda juhul, kui taotletakse vähese tähtsusega abi. Järjest rohkem esitatakse just VTA taotlusi, mille auditeid pole KIK rahastanud ja seega loetakse taotluse menetluse ajal auditit esimest korda ning see võtab oluliselt rohkem aega kui taotluse menetlus juba tuttava auditiga. Riigiabi andmise korral jääb menetlustähtaeg samaks.

Lisaks täpsustatakse, et puuduste kõrvaldamiseks ei saa anda rohkem kui 20 tööpäeva taotluse kogu menetluse peale. Seega on taotlejal kokku võimalik saada kõikide muudatuste tegemiseks maksimaalselt 20 tööpäeva. Kuna võimalikke taotlejaid on tunduvalt rohkem kui eelarvelisi vahendeid, on kitsendus vajalik selleks, et välistada taotluste liialt pikk venimine ning anda toetusi neile, kes oma taotluse suudavad õigel ajal nõuetele vastavaks viia.

9) paragrahv 17 lõiget 5 muudetakse.

Muudatus on tingitud vajadusest täpsustada, et hindamiskomisjoni kaasatakse ka eksperte vastavalt vajadusele, mitte igal juhul. Ekspertide vajadust hindab rakendusüksus koos rakendusasutusega taotluse põhiselt. Samuti täpsustatakse, et hindamiskomisjon moodustatakse rakendusasutusega kooskõlastatult, kuna rakendusasutus peab jälgima, et taotlustes oleks tagatud meetme eesmärkide saavutamine, st ressursisäästu avaldumine. Paragrahv 18 lõiget 2 muudetakse.

Muudatus on vajalik, kuna mõnedes projektides on keerulised hanked ning projekti põhiselt on kerkinud vajadus seada hangete eelkontrolli nõue. Juba praegu esitatakse enamikel juhtudel

vabatahtlikult hankedokumentid enne hanke alustamist rikkumise ennetamiseks eelkontrolli ja muudatus aitab rakendusüksusel seda nõuet taotluse rahuldamise otsuses seada.

Lisaks kustutatakse hindamiskomisjoni koosseisu avaldamise nõue veebilehel huvide konflikti ennetamise eesmärgil.

10) paragrahv 18 lõiget 2 muudetakse.

Muudatus on vajalik, kuna mõnedes projektides on keerulised hanked ning projekti põhiselt on kerkinud vajadus seada hangete eelkontrolli nõue. Juba praegu esitatakse enamikel juhtudel vabatahtlikult hankedokumentid enne hanke alustamist rikkumise ennetamiseks eelkontrolli ja muudatus aitab rakendusüksusel seda nõuet taotluse rahuldamise otsuses seada.

11) paragrahv 21 lõiked 2 ja 3 muudetakse.

Muudatus sätestab, et suurettevõtjatele kohaldub kestvuse nõue vastavalt struktuuritoetuse seadusele 5 aastat. See kehtis ka varasemalt, aga polnud eraldi välja toodud. Selguse huvides tuuakse see eraldi välja.

Taotluses peab esitama hangete läbiviimise plaani projekti tegevuste ja ajakava hindamiseks ning juhul kui plaan pole muutunud, ei ole mõistlik seda taotleja käest uuesti nõuda. Muudatus on kooskõlas põhimõttega, et esitada tuleb ühtesid andmeid ainult üks kord.

12) paragrahv 23 lõiget 3 muudetakse:

Muudatusega ühtlustatakse aruandlustähtaegu. Kui varasemalt oli aruandlusperioodi pikkus jäetud juhtumipõhiseks, siis nüüd sätestatakse vahearuande perioodi pikkuseks 1 aasta. Vahearuannet ei esitata, kui abikõlblikkuse periood on lühem aruandlusperioodist. Aasta arvestus toimub projekti abikõlblikkuse algusest alates.

13) paragrahv 26 lõiget 2 muudetakse.

Kuigi määruks on tähtajad sätestatud tööpäevadena, on vaide menetlemine parem viia kooskõlla perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse §-ga 51 ning seetõttu muudetakse 20 tööpäeva asemel tähtaeg tavapäraseks 30 kalendripäevaseks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus on kooskõlas Euroopa Liidu õigusaktidega ja perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadusega.

Eelnõu koostamise aluseks on järgmised EL-i määruksed:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätteid ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1083/2006;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1301/2013, milles käsitletakse erisätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006;
- Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014, 17. juuni 2014, ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks.
- Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes.

4. Määruse jõustumine ja mõjud

Eelnõu jõustub üldises korras. EL 2014–2020 vahenditega on võimalik ellu viia tegevusi Eesti majanduse toodete ja teenuste ressursimahukuse vähendamiseks. Selle parandamiseks on vaja teha investeeringuid ressursisäästulahendustesse ressursside tõhusamaks kasutamiseks ja lisandväärtuse suurendamiseks.

Toetus on tõuge ettevõtetele ressursitõhususse investeerimise soodustamiseks, mida rahastatakse EL 2014–2020 vahenditest ning seega ei mõjuta otseselt valitsussektori eelarvepositsiooni. Ettevõtted, mis jäävad Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendite piiratud toetusest ilma, saavad rahalisi vahendeid edaspidi taotleda SA KIK keskkonnaprogrammist.

Määruse jõustumisega rahastatakse ettevõtete ressursitõhususe alaste investeeringute tegemist. Seda saavutatakse nii seadmete väljavahetamisega parema tehnoloogia vastu, seadme soetamisega oma tootmisjääkide kasutamiseks, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia lahendustega tootmisprotsessis, tootmisprotsessi ümber kujundamisega, keskkonnanjuhtimissüsteemide rakendamisega kui ka hoonete renoveerimisega (eeldusel, et see on otseselt seotud tootmise või teenusega).

Kehtiva määruse rakendamisel on kaks sätet tekitanud küsimusi ja vajavad õigusselguse tagamiseks lisaselgitust. Sätteid sisuliselt ei muudeta.

Paragrahvi 8 lõike 3 punktis 4 on kirjas, et abikõlblikud ei ole üld- ja tegevuskulud. Tegevuskulud on toodud eraldi välja rõhutamaks, et ettevõtte tegevuskulud, sealhulgas ka need, mis tekivad toetuse kasutamisest, ei ole abikõlblikud. Samas investeeringuga soetatud seadmete seadistamise ja töötajate koolituskulud on abikõlblikud ning neid ei arvestata § 8 lõike 2 punktide 2 ja 3 järgi tegevuskulude alla.

Paragrahvi 12 lõike 1 punktis 9 on kirjas, et projekt peab olema toetuse taotluses toodud tingimustel teostatav ja eelarve põhjendatud. Eelarve põhjenduse juures tuleb esitada selgitus koos asjakohaste hinnapakkumiste ja kalkulatsioonidega, sh hinnavaru kujunemise selgitused, kui seda peetakse vajalikuks, et hinnata projekti eelarve põhjendatust.

Meetme tegevusega panustatakse Euroopa Komisjoni juhtalगतuse „Ressursitõhus Euroopa“, EL-i tööstusheite, energiasäästu ja jäätmete direktiivide eesmärkide saavutamisse parima võimaliku tehnika kasutuselevõtu ning jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu edendamiseks. Nii Euroopa 2020 kui ka Eesti 2020 strateegia eesmärk on jätkusuutliku ja süsinikuvähe majanduskasvu tagamine ning ka teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni (TAI) strateegias on ressursitõhusus määratletud ühe olulisema kasvualana. Selle tagamiseks tuleb jätkata tootmise kasvu lahti sidumist suurenevast ressursikasutusest. Samuti panustab see EL roheleppes algatusse. Määruse rakendamisel suureneb õigusselgus toetuse taotlemisel.

5. Käskkirja kooskõlastamine

Käskkirja eelnõu on kooskõlastatud eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Rahandusministeeriumiga ja Riigi Tugiteenuste Keskusega ning Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 valdkondliku komisjoniga.

Kooskõlastustabel

	Rahandusministeeriumi seisukoht: kooskõlastatakse märkustega	KeMi tegevus:
1.	<p>Käskkirja punktiga 3 muudetakse projekti abikõlblikkuse perioodi kuni 01.10.2023. Eelnõu seletuskirjas on toodud, et abikõlblikkuse perioodi varasemaks toomine on tingitud asjaolust, et tööde elluviimine võib venida. Samas on selgitatud, et kui tähtjaks pole tööd aktiga vastu võetud (hiljemalt 31.12.2023) langeb töö toetamine projektist välja. Vastavalt „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ § 2 lõige 3 kohaselt peab toetuse andmisel olema töö tehtud, kaup kätte saadud või teenus osutatud projekti abikõlblikkuse perioodil. Antud punkti muudatusest jääb selgusetuks, kuidas saab kaupa või teenuseid võtta vastu hiljem, ehk kuni 31.12.2023, kui projekti abikõlblikkuse periood lõppeb 01.10.2023. Soovitame antud punkti osas jätta projekti abikõlblikkuse perioodiks 31.12.2023, kuid määrata projekti lõpptähtaeg projektide rahuldamise otsuses kuni 01.10.2023, et projekti pikendamise korral tagada teenuste ja kaupade abikõlblikkus. Palume toetuse andmise tingimusi muuta selliselt, et projekti pikendamise korral, oleksid projekti raames</p>	<p>Arvestatud. Jäetud projekti abikõlblikuks perioodi lõpuks 31.12.2023, st jäetakse muudatuse tegemine käskkirja ära. Rakendusüksus peab andma toetuse saajatele piisavalt informatsiooni, et toetuse saajad teaksid, mis on nende võimalikud toetuse saamise võimalused ja mis ajal need on rakendatavad. Kui tähtjaks pole tööd aktiga vastu võetud (hiljemalt 31.12.2023) langeb töö toetamine projektist välja. Vastavalt Ühendmääruse § 13 lg 1 toodule, makstakse toetust (rakendusüksuse vahendusel) 31. märtsini 2024. a. Maksetaotlusi võib esitada rakendusüksusele 17. jaanuarini 2024. a.</p>

	tehtavad tegevused abikõlblikud.	
2.	<p>Käskkirja punktide 7) ja 8) (vastavalt § 11 lõige 3 ja § 12 lõige 2 punkt 8) osas jääb arusaamatuks, mis on määruse kohaselt need tõendid, mida omafinantseerimise ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkusel arvestatakse.</p> <p>Palume seletuskirjas selgitada, mida piisava tõendina arvestatakse. Ühtlasi juhime tähelepanu, et taotlejal ei pruugi olla võimalik saada laenuandja krediidikomitee otsust taotlemise etapis ja laenuotsus tehakse muude rahastamisallikate selgumisel (taotluse rahuldamise otsus). Taotlemise etapis võiks olla taotluste juures kinnitus, et laenuandja on valmis kaaluma ettevõttele laenu andmist. Rahandusministeeriumi hinnangul võib selline kitsendav tingimus välistada toetuse saamise võimaluse neil ettevõtjatel, kelle taotlus muul juhul kvalifitseeruks ja saaks hindamisel konkurentsivõimelise tulemuse toetuse saamiseks. Peame ka toetuskeemi vahendite nappuse juures selliseid piiranguid ebaproportsionaalseks.</p>	<p>Osaliselt arvestatud. Täiendatud eelnõud ja seletuskirja.</p> <p>Taotleja hindamisel tuleb tuvastada omafinantseeringu suutlikkus. Kuna eelisjärjekorras saab toetust taotleja, kes esitas oma taotluse varem, siis on oluline, et oleks see nõue tagatud. Muidu venib taotlemine pikaks. Tulenevalt meie meetme praktikale annavad laenuandjad selliseid kinnitusi ning ei vaja toetuse rahuldamise otsust. See olukord oli mõni aeg tagasi, nüüd on olukord muutunud. Seetõttu leiame, et antud nõue tagab projektide õigeaegse menetluse ning toetuse saavad taotlejad, kes on majanduslikult võimekamad. Mainitud kinnitus laenu kaalumiseks ei anna tegelikkuses oluliselt rohkem infot, kuna selle andmisel ei hinda laenuandja sisuliselt projekti ega võta mingit kohustust. Meie kogemus näitab ka, et laenuandja krediidikomitee otsust on keeruline saada neil, kelle majanduslik seis on nõrk. Võimekamatel ei ole probleeme pangast selle otsuse saamisega. Samas läheneme projektidele juhtumi põhiselt ning kui finantshindamine näitab taotleja laenuvõimekust, on rakendusüksusel võimalik teha leevendusi, sh tinglik otsus.</p>
	RTK kommentaarid:	KeMi seisukoht:
1.	<p>Eelnõu p 12, millega muudetakse määruse § 21 lg (3) sõnastuse 5 000 euro osas võiks asendada viitega „STS § 26 lg 6 nimetatud piirmäärast alates ostu summast“, vmt. Seda põhjusel, et kui üks kord STS muudatus ehk jõustub, siis ei pea määrust muutma taas ja</p>	<p>Arvestatud. Tekst jääb järgmine: (3) Toetuse saaja esitab hangete läbiviimise plaani hangete osas, mille eeldatav maksumus käibemaksuta on suurem kui struktuuritoetuse seaduse § 26 lõikes 6 nimetatud piirmäär, hiljemalt 20 tööpäeva enne esimese hanke välja kuulutamist, kui plaan on muutunud võrreldes taotluses esitatuga.“;</p>

	uutele ostudele rakenduks kohe kõrgem piirmäär (mis on kohustuslik, st uute ostude puhul ei tohi alla selle summa ostumenetlust kontrollida).	
2.	Seletuskirjas on ka EN punktide 15 ja 16 selgitused, mis tuleks SK-st välja jätta, sest EN-s selliseid muudatuspunkt ei ole.	Mittearvestatud. Oluline info taotlejale, st need on märkused, mis aitavad mõista paremini määruse teksti.